

Иновативното образование днес – залог за сигурност в бъдещето

ЧАСТ ТРЕТА

Автор: академик, полковник (о. р.) Наско Рафайлов

Annotation:

The article examines two mutually related attributes of the statehood - national security and education. Their strong interdependence and conditioning is analysed in the context of the modern understanding of the concept of security and education as its creative factor. The two categories both addressed in their unity and their relationship and dependence on other fundamental factors that ensure the degree of compatibility of life with the natural and social security environment. Conclusions are drawn for urgent and long-term measures to these social activities of humanity for survival, sustainable development and prosperity.

Key words: national security, innovative education, emotional and reasonable intelligence, informational society, social engineering, resource security.

В първите две части публикувани в предходните броеве на списанието авторът разгледа съвременното разбиране за всеобхватност на съдържанието на понятието сигурност и подчерта силната връзка и зависимост между гарантиране на сигурността на отделния индивид и обществото като цяло и активното креативно усъвършенстване в дългосрочен план на мощното триединно социално средство - наука, образование, възпитание. Подчертани бяха и негативните последици от двата основни рушащи фактора на сигурността - неблагоприятните предизвикателства на природната среда от една страна и негативните елементи от човешка природа, изразяващи се в практиките на неразумната негова дейност от друга. В контекста на съответност на качеството на образованието към нуждите на защита на сигурността бяха посочени още : някои от основните негативни обществени фактори влияещи спъващо върху адекватното развитие на образованието спрямо потребностите на утрешния ден ; някои мерки за извеждане на по-високо иновативно стъпало и за създаване на повишен общ капацитет на образованието ; решаващата роля на науката за въоръжаване на образованието с иновативна материя за висока ефективност на предмета на приложението му и др.

ГРИЖАТА ЗА ФУНДАМЕНТАЛНИТЕ СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ Е ГАРАНТ ЗА ОЦЕЛЯВАНЕ И ПРОСПЕРИТЕТ НА ЧОВЕЧЕСТВОТО

1. Ресурсно осигуряване на образованието, науката и възпитанието

С оглед на установената вече значимост на място и роля на науката, образованието и възпитанието за защита сигурността на човечеството, в т.ч. за всяка негова съставна общност без

изключение, се налага извода, че е необходима генерална ревизия на критериите за достатъчност на ресурсното им осигуряване, гарантиращо постигането на максимално разширяване на световното ноосферно пространство. Доколкото тези социални дейности са неразривно свързана част от всички други такива от обществения живот, те са подвластни в същата степен на зависимост от нагласите на обществото за определяне на размера на ресурсното им осигуряване.

Показателни за състоянието на процеса са две съотношения : на заделената част за наука, образование и възпитание, от наличния обществен ресурс и на размера на общия ресурс към възможния размер завишен от освободени средства в следствие на отказа от нерационална дейност. Тези съотношения са атестат на обществото, респективно за изградените от него органи на управление на този процес, за зрелостта в т.ч. перспективността на приетите на въоръжение и последователно прилагани от тях политики. В този смисъл създаването първо на ресурс- ни предпоставки за повишаване на капацитета на обществото за развиване на иновативни и креативни наука, образование и възпитание, ще доведе като последствие до очакван резултат на създаване на многократно умножен ресурсен потенциал подлежащ на реинвестиране обратно в тези дейности.

Налага се извода, че тази формула за постигането на силна синергийна зависимост и резултат, може да се изведе като приоритетна социална практика - гарант за ефективно преодоляване на заплахите и рисковете пред сигурността в широкия контекст на съвременното ѝ разбиране.

Предвид очевидната необходимост от огромни материални, финансови и човешки ресурси за достатъчно ресурсно осигуряване на науката, образованието и възпитанието, е необходимо да бъде извършен анализ на възможностите да бъде мобилизиран допълнително такъв съответстващ на завишените нужди.

Счита се доказано, че планетата Земя и световното човечество разполагат с достатъчно от всички необходими ресурси за достойно настояще и сигурно бъдеще на човека, дори населението на планетата да нарастне значително. Със сигурност това е вярно относно днешния и близките дни, но само като най - обща оценка. Но при задълбочен и детайлен анализ се установява хипотетична вероятност за значителни по размер всестранни кризисни заплахи, изискващи мобилизация на колосални високотехнологични средства. Основните резерви от ресурси за подготвеност за това се крият в преодоляването на неравномерните в териториален и общностен план нива на създаване, разпределение и разходване на тези ресурси, произтичащо от различното, на места катастрофално ниско ниво на развитие на общественно-икономическите отношения от една страна. И от друга отново като водещ резерв се очертава неразумната човешка дейност изразяваща се най-вече в междудържавните конфликти разрешавани с военни средства и колосални разхищения на вече създадения обществен ресурс за безполезни и напълно излишни като мащаб и предмет занимания.

Заложените като двигател на световната икономическа система пазарни отношения в почти всички страни по света, съответстват и са присъщи на природата на човека и поради това той се чувства естествено, активно и пълноценно в тази напрегната състезателна социално-икономическа среда. Там където успешно са въведени регулаторни органи и механизми за балансиране на обществения с личния интерес в разпределяне на резултата от икономическата дейност, обществата бързо и прогресивно проспират. Солидарното, справедливо и целесъобразно насочване на ресурсите към посочените по-горе приоритетни социални дейности са гарант за достатъчност на ресурсна осигуреност и от там за висока мултиплицираща резултатност във всички сфери на обществения живот. Науката, образованието и градивна възпитателна среда са именно тези социални сфери, които, ако са оптимално осигурени ресурсно могат да променят менталността

на критична маса хора и да въоръжат обществото със силата на по-висшите ценностни аргументи за необходимостта от нов, по-съвършен глобален обществен договор в името на оцеляването и просперитета на човека.

2. Резерви за осигуряване на допълнителни ресурси за развитие на иновативното образование

Големия потенциал от резерви за освобождаване и насочване на финансови, материални и човешки ресурси за реализиране на приоритетните иновативни социални политики на обществата се намират преди всичко в сферата на разходите, загубите, пропуснатите ползи и материалната разруха в особено големи размери, предизвикани от предумишленото нерационалното човешко поведение.

Предотвратяване на действията на човека предизвикващи хуманитарни кризи

На първо място това са действия на човека с последствия тежки хуманитарни кризи предизвикани от противоречието на човека с другите хора т.е. между хората, групите, общностите и обществата с другите такива. Тези егоцентрични противоречия от древността до днес човекът продължава да разрешава с агресивни средства. Обичайно хуманитарните кризи засягат значителен брой индивиди от населението на една или повече държави върху големи територии. Като следствие от това е разпространението на болести, глад, бездомност и безизходен жизнен статус. Те деградират до примитивизъм нивото на ценностна система на отделния индивид, общност и обществените отношения въобще, а безизходното им състояние предизвиква мощни миграционни вълни към страни със социално ориентирани политики, предимно от Европейския съюз.

Както е известно войните, като организирана форма на насилствен конфликт се характеризират с изключителна агресия, сътресения в обществата и високи смъртност и материална разруха. Те включват : най-малко две организирани общности, предумишленост в действията поне на едната от тях и поне едната използва военно насилие срещу другата.

Основната причина за възникване на войни се счита надпреварата за разпределяне на не толкова ограничения обем на природните ресурси земя, суровини и енергийни източници, колкото неравномерното им териториално разпределение и от там ограничения достъп до тях, който се цели да бъде преодолян силово. Обичайно официално прогласените причини от страна на агресора, в опита му да оневини действията си, са непримирими противоречия между страните от висш морален характер. Но водейки се от същностните причини, бихме могли да перифразираме популярната формулировка на Карл фон Клаузевиц като „войната е продължение на икономиката с други средства”

В международното право агресията е квалифицирана като престъпление...

Налага се да се потърси причината за диаметралната противоположност между рационално достигнатите и прогласени висши духовни ценности на развитите общества, плод на перманентно практикуваните иновативни наука, образование и възпитание от една страна и от друга човеко унищожителните и материално и духовно разрушителни неразумни практики на човека.

Отговорът се намира в тезите на самия въпрос : в съжителството на природно заложените в отделния индивид взаимно противоречащи си качества в процес. От една страна това са биологичните механизми за осъществяване на жизнените функции на индивидуалния организъм, които предопределят поведението на остър индивидуализъм в отношенията с жизнената среда. От

другата страна е все по-развиващото се рацио, тласкащо индивидите към подчиняване личните им интереси, равнопоставено на интересите на останалите членове на общностите, по -ради осъзнатост, че оцеляването и просперитета ми е истински възможен, чрез обединените усилия на всички членове на общността. Естествено в обществата където работят креативно мощните съзидателни инструменти на науката, образованието и възпитанието в тази нелека битка доминира успеха на рациото.

Не са за подценяване и други войни като икономическите, които се водят без бойна техника, но носят сериозни негативни последици за широки слоеве от на- селението и участниците в производствения процес. Те водят до лишаване от право на труд и блага за съществуване на голяма част от тях и влошават общата световна социална обстановка. Подобна заплаха е резултата от хищническо използване на невъзобновяеми природни ресурси и ред др..

Горните аргументи извеждат защитата от предизвикване и разрешаването на вече настъпили кризи, възникнали в резултат на поведението и действията на човека, като приоритетни за недопускане и осигуряващи освобождаване на колосал -ни резерви от разностранни ресурси в полза градивните социални направления.

Определените като колосални резерви от ресурси естествено включват разходите за производство на въоръжение, обучението и използването на военния човешкия фактор. Наречени са колосални, защото математически за финансовото им изражение в световен мащаб може да бъде използвано не число, а число на степен. А приоритетната насоченост към освобождаване и усвояване на този ресурс се определя от значително по-податливото му управление за постигане на бързи резултати в сравнение с предотвратяването и ликвидиране на последиците от природните бедствия, които за сега не са ни подвластни.

Преодоляване последиците от налични хуманитарни кризи

Ресурсното осигуряване на образователен и възпитателен процес на големи маси от бедстващи и търсещи по-достоеен живот хора, следва да се разглежда в контекста на решаване на проблема за преодоляване на различията в образователното ниво на хората. Удовлетворяването на екзистенциалните им потребности трябва да се съпътства от системно и целенасочено участие в образователен, възпитателен и трудов процес.

Анализът на ефективността на прилаганите политики за разрешаване световните хуманитарни кризи и преодоляване на последиците от тях показва незадоволителни и безперспективни резултати. Необходима е преориентация в подхода за решаване на тези кризи. Очертава се като наложителна промяната на стратегията на почти безконтролно и механично приемане в развитите и социално ориентирани страни от Европейския съюз на многохилядни имигрантски потоци, с неоснователното очакване за адаптация и социална интеграция. В голямото си мнозинство това са хора с различна култура и често с частично диаметрално противоположна ценностна система и религиозна несъвместимост с тази на приема- щата социална среда. Честите прояви на неуважение към обществото и периодично извършваните терористични актове от техни представители показват, че е необходима преориентацията към стратегия на екстериториалност на решаване на хуманитарните им проблеми. Целесъобразно е за бедстващите хора, особено за тези, които нямат вина за това и бягат от ужаса на войната и бедността, да се създадат солидарно условия за живот в географски райони, които съвпадат или са близки до естествения им хабитат и са предоставени с международно споразумение. Вложените там колосални средства, които вече се разходват за настаняването и издръжката им, ще рестартират социалния живот в естествена и комфортна среда чрез участие в модерен процес на образование и възпитание за изграждане на обществени

отношения съответстващи на очакванията на световното аристо общество. Това реално може да доведе в бъдеще от сближаване на нивата до процес на конвергенция на културите и споделяне на съвременните общочовешки ценности и пътища за оцеляване и просперитет.

Вече е недостатъчно инвестирането само на финансови средства. В горния процес е силно въздействащо внасянето на културни напредничави модели на професионална подготовка за производство на блага, общуване и философия за адаптиране към динамично изменящите се природна среда и световно общество. Тази задача може да бъде постигната само с личното, широко и активно гастролно участие на висококвалифицирани и подготвени за целта преподаватели представители на иновативното ноосферното образование във всичките му образователни степени.

Другата вярна посока на действие е прилагането успоредно с реализиране в горната посока на същата стратегия за инвестиране на образование и възпитание в изоставащи страни и континенти, с цел да не се допуска наличието на бели пет -на или райони и население с чувствително изоставане.

КРАЙ НА ЧАСТ ТРЕТА

В следващата четвърта и последна част от статията, авторът ще разгледа не по- малко значимия резерв за пренасочване на ресурси от други неразумни човешки дейности към определените като фундаментални социални дейности – наука, образование и възпитание.

Ще се представи като очакван резултат от високата качествена продуктивност на тези сфери, да бъде повишаване на квалификацията на работната сила към високотехнологични знания и умения, тотално да навлезе автоматизацията и роботизацията в производствения процес без пряко участие на човека със следствие настъпване на съществени изменения в структурата на обществата, продължителността на човешкия живот и изменения в популацията и др.

академик, полковник (о. р.) Наско Рафайлов

е специалист в сферата на националната сигурност, с дългогодишен стаж като директор на РДВР Варна;

Директор на централна дирекция в МВР;

Председател на Комисията за контрол над специалните служби и службите за охрана на обществения ред в 39-тото НС на РБ.

Експерт е към НИИ на Икономически университет – Варна и преподавател по корпоративна сигурност. Член е на ОАНОК.